

In juli '42 verscheen een verordening van Seyss-Inquart¹ die bepaalde dat een groot aantal voorwerpen, bestaande uit koper, lood, tin, nikkel of leggingen daarvan, aangemeld moest worden bij de *Rüstungsinspektion*; die voorwerpen zouden dan verbeurd verklaard kunnen worden 'ten gunste van het Rijk der Nederlanden'. Ook 'kerkklokken' stonden op de lijst.

Al voor de eerste 'symbolische' klokkenvordering in de herfst van '41 binnenskamers tot deining had geleid, ja al vóór de Duitse bezetting, had de rijksinspecteur voor de bescherming van schatten van kunst en wetenschap, dr. J. Kalf, zich gerealiseerd dat de kerkklokken in geval van oorlog door de Nederlandse of door een bezettende overheid gevorderd konden worden. Voor hem stond vast dat men in elk geval de klokken en carillons die artistieke of historische waarde hadden, moest trachten te redden. De rijksinspectie had er in '39-'40 zorg voor gedragen dat alle klokken geïnventariseerd waren; op de waardevolle die moesten blijven hangen, was de letter M ('Monument') geschilderd en in '40 of '41 was aan Kalf door het *Reichskommissariat* de toezegging gedaan dat van het totale gewicht aan klokken een kwart gespaard zou worden; dat percentage zou ook in Duitsland gelden.

Na Seyss-Inquarts verordening van juli '42 begon de *Rüstungsinspektion* met enkele maanden te wachten. Gehoopt werd dat de gemoederen tot rust zouden komen. In de herfst werd de algemene organisatie van de klokkenvordering aan een NSB'er toevertrouwd, ir. R. A. Th. Brusse, en deze schakelde voor het omlaagtakelen en naar verzamelplaatsen transporteren van gevorderde klokken enkele aannemers in van wie de NSB'er P. J. Meulenberg de meeste opdrachten kreeg.² Deze Meulenberg had van het begin van de bezetting af al schatten verdiend bij het uitvoeren van werken voor de *Wehrmacht* met name bij de aanleg van een groot vliegveld bij Venlo. Aan de belastingen gaf hij voor het jaar '40 f 9 000 als inkomen op, maar in '41 zou hij volgens zijn aangifte ruim f 600 000 verdiend hebben - volgens latere aangiften zou zijn inkomen in '42 ruim f 360 000 bedragen hebben, in '43 bijna f 50 000. Dat die cijfers met de werkelijkheid in overeenstemming waren, staat niet vast. Meulenberg placht er namelijk een dubbele boekhouding op na te houden. Hij haalde naar zich toe wat hij halen kon. Voor de bouw van zijn riant villa te Heerlen en voor een grote paardenstal

¹ VO 79/42 (*Verordeningsblad*, 1942, p. 371-74). ² Met een eigen *Arbeitsstab* organiseerde Brusse ook de overige metaalvorderingen. Hij ontving zijn richtlijnen van een nieuwe afdeling van Fischböcks *Generalkommissariat*: het *Referat Metallmobilisierung*.